

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Habilitantka: **Ing. Martina Mokrišová, PhD.**
Názov habilitačnej práce: **Aplikácia variantných metód pri hodnotení výkonnosti podnikov**
Oponent: **doc. Ing. Ján Papula, PhD.**

Tento posudok je vypracovaný na základe poverenia dekana Fakulty managementu Univerzity Komenského v Bratislave. Predmetom posudzovania je habilitačná práca s názvom „Aplikácia variantných metód pri hodnotení výkonnosti podnikov“ predložená v roku 2022.

Habilitačná práca sa venuje téma merania a hodnotenia výkonnosti, ktorá je jednou s bazálnych tém manažmentu. Výkonnosť a meranie výkonnosti odráža nie len vnútornú schopnosť organizácií, ale tiež charakter a špecifiká odvetvia a sektoru v ktorom organizácia pôsobí, rovnako ako charakter a špecifiká hospodárskeho alebo podnikateľského prostredia. Ide o tému, ktorú je potrebné skúmať z lokálneho pohľadu konkrétneho špecifického prostredia, nakoľko preberanie zahraničných modelov nemusí reflektovať na naše podmienky. Z toho pohľadu je nesmierne dôležité, aby sa vykonával výskum odhaľujúci špecifiká lokálnych podmienok odvetví a sektorov nášho hospodárskeho priestoru a obohacoval sa tak všeobecný rámec teórie manažmentu výkonnosti. Hľadanie konkrétnych modelov a identifikovanie ukazovateľov so silnou výpovednou hodnotou je potrebná a prínosná činnosť. Z tohto pohľadu oceňujem obsahové zameranie habilitačnej práce a voľnu habilitantky zameriavať sa na skúmanie konkrétneho odvetvia národného hospodárstva s cieľom analyzovať jeho charakteristiky výkonnosti a identifikovať indikátory výkonnosti, ktoré majú potenciál a výpovednú hodnotu pre ich aplikáciu na meranie a hodnotenie výkonnosti daného odvetvia.

Hoci cieľ práce je formulovaný relatívne všeobecne, definované čiastkové ciele konkretizujú a špecifikujú zameranie habilitantky pri spracovaní tejto habilitačnej práce.

Zameranie habilitantky na túto oblasť však nie je len predmetom tejto habilitačnej práce, ale jej dlhodobej vedeckej, publikačnej, aj pedagogickej činnosti. Vyzdvihujem nadväznosť na výskumné projekty tohto zamerania, vrátane aktuálneho vedeckého projektu VEGA 1/0741/20 - Aplikácia variantných metód pri odhaľovaní symptómov hroziaceho bankrotu slovenských podnikov s cieľom udržateľnosti ich rozvoja, v ktorom habilitantka pôsobí ako zodpovedná riešiteľka.

Skúmaná téma je v predloženej habilitačnej práci spracovaná komplexne a autorka preukazuje široký rozhľad a orientáciu v problematike.

Štruktúra habilitačnej práce je adekvátna. Teoretická časť je rozdelená do dvoch kapitol. V prvej je vymedzená téma merania a hodnotenia výkonnosti. Jej obsahom je tiež zhrnutie prístupov a konceptov metód merania výkonnosti, vrátane najpoužívanejších modelov. V druhej kapitole sa konkretizuje pohľad na finančné ukazovatele výkonnosti. Teoretická časť predloženej práce definuje a predstavuje modely

a prístupy aplikované neskôr vo výskumnej časti habilitačnej práce, pričom má primárne prehľadový charakter. Habilitantka sa pri spracovaní teoretickej časti práce opiera o bohaté množstvo domácich (česko-slovenských) zdrojov, ako aj zahraničných zdrojov, prevažne časopiseckých vedeckých článkov. V predloženej práci mi vzhľadom na množstvo citovaných výskumov chýba väčší prehľad záverov a pohľad na aktuálny stav problematiky merania a hodnotenia výkonnosti a jej posun v horizonte posledných 20-tich rokov, či už v rámci komplexných modelov hodnotenia podnikov ale aj identifikovaných špecifik a potenciálu využitia hodnotenia výkonnosti v nových podmienkach 21 storočia.

Výskumná časť práce je dobre podložená detailne prezentovanou metodikou a metódami, ktoré boli aplikované pri samotnej realizácii výskumu. Zameranie a spôsob použitia vychádzajú z definovaných čiastkových cieľov práce a stanovených výskumných otázok a hypotéz, ktoré boli v rámci nich predmetom overovania. Habilitantka si v rámci svojho výskumu zvolila odvetvie stavebníctva, ktoré ako uvádza je jedným z nosných odvetví národného hospodárstva, avšak z pohľadu skúmania ide o dosť komplexné odvetvie s vnútornou štruktúrou rozdielneho charakteru, kde na podniky dokonca pôsobia rozdielne trhové vplyvy. Sektor inžinierskych stavieb je silne naviazaný na štátne zákazky a infraštruktúrne projekty v podstatnej miere zazmluvnené v rámci čerpania európskych fondov. Výstavba budov je silne ovplyvňovaná komerčnými investíciami v rámci so silným podielom developerských projektov v bytovej aj nebytovej výstavbe, zatiaľ čo značná časť špecializovaných stavebných prác reflektuje aj na dopyt obyvateľov, ale ide aj o subdodávateľské špecifické činnosti. Práve vývoj a perspektíva ekonomickej činnosti, vývoj prípravy nových a dokončovanie rozbehnutých developerských projektov, vývoj komerčných projektov, ako aj vývoj zazmluvniteľnosti projektov financovaných z fondov EÚ, výrazne zasahuje do ekonomiky mnohých subjektov v odvetví stavebníctva, aj v rámci ich vzájomného prepojenia. Kvitujem sústredenie sa na vzorku podnikov pôsobiacich v rámci SK NACE 41 Výstavba budov, avšak určitá rôznorodosť je aj v tomto pododvetví, ktorá môže ovplyvňovať dôvody úspešnosti a neúspešnosti jednotlivých podnikov.

Rozumiem zámeru, avšak vidím tu aj určité limity pri návrhu modelu a výbere jednoznačných ukazovateľov v odvetví s touto charakteristikou, a najmä pri ich aplikácii v nasledujúcom období vzhľadom na viaceré zmeny ovplyvňujúce toto odvetvie (aj pododvetvie v rámci SK NACE 41). Samozrejme, je to charakter reálnej ekonomiky, ktorá nemôže byť prekážkou výskumu a je potrebné skúmať. Aj z tohto pohľadu hodnotím habilitačnú prácu ako prínosnú a opodstatnenú.

Výskumná časť práce sleduje stanovenú metodiku, dôsledne a dôkladne popisuje a prezentuje postup aplikácie na dáta výskumnej vzorky. Okrem samotného výsledku výskumu je preto prínosom aj samotný postup, ktorý má potenciál na ďalší nadväzujúci výskum v iných sektoroch alebo aj v ďalšom rozvoji tohto postupu. Výsledkom boli identifikované ako vhodné ukazovatele tak hospodárnosti ako aj efektívnosti. Habilitantka súčasne hodnotila svoja zistenia aj na predikčných modeloch a modely EVA. Postup analýzy je systematický a zrozumiteľný. V závere habilitačnej práce sú vyhodnotené jednotlivé výskumné otázky aj za pomoci testovaných hypotéz. Konštatujem, že cieľ práce sa podarilo naplniť a realizovaný výskum predstavuje prínos do rozvoja témy merania a hodnotenia výkonnosti, pričom má súčasne potenciál ďalšieho pokračovania.

Silnou stránkou tejto habilitačná práca je fakt, že v súlade s pedagogickým a výskumným zameraním habilitantky. Téma, ale aj orientácia výskumu nadväzuje na jej celkový profil a téma tak predstavuje potenciál pre transfer do pedagogickej činnosti a následne pre budovanie si vlastnej vedeckej školy v okruhu spolupracovníkov, vrátane študentov a ich činnosti pri výskume a písaní ich záverečných prác.

Téma sa venuje v publikačnej aj výskumnej-projektovej činnosti. Svedčí o tom bohatý zoznam publikačnej činnosti a ohlasov na tieto publikácie. Niektoré z týchto prác boli priamo citované aj v samotnej habilitačnej práci.

Záverom konštatujem, že habilitačná práca „Aplikácia variantných metód pri hodnotení výkonnosti podnikov“, ktorú predložila Ing. Martina Mokrišová, PhD., **spĺňa** náročné požiadavky kladené na úroveň habilitačných prác a na tomto základe ju **odporúčam k obhajobe**, a po úspešnej obhajobe jej **navrhujem udeliť vedecko-pedagogický** titul docentka v odbore manažment.

K obhajobe v rámci diskusie kladiem nasledovné otázky:

1. Je možné týmto prístupom identifikovať podniky, ktoré na úrovni nižšej granularity SK NACE môžu slúžiť ako benchmark pre hodnotenie výkonnosti iných podnikov?
2. Ktoré z identifikovaných ukazovateľov majú podľa vás, prípadne za akých podmienok a špecifik, potenciál využitia v modeli Balanced Scorecard a pre účely tohto modelu a mohli by tak byť podnikom zo skúmanej vzorky odporúčané?

doc. Ing. Ján Papula, PhD.
Fakulta managementu
Univerzita Komenského v Bratislave